

Rapport från Verksamhetsgranskande kommittén för verksamhetsåret 2023

Till Immanuelskyrkans församling

Jonas Gustafsson, Ann-Margret Bergman, Moses Njenga

Inledning

Härmed överlämnar Verksamhetsgranskande kommittén sin slutrapport från granskningen av verksamhetsåret 2023. Kommittén (VGK) har som uppdrag att vara församlingsmedlemmarnas ombud och granska församlingsstyrelsen och dess arbete från ett verksamhetsperspektiv i enlighet med församlingens konstitution och stadgar, samt beslut fattade i församlingsmöten och årsmöte.

Kommittén har arbetat med att försöka bilda sig en uppfattning om verksamheten i församlingen, genom att granska och analysera olika informationskällor som intervjuer och textdokument, dra slutsatser för att sedan sammanställa dessa i denna rapport till årsmötet.

Årets granskning ansluter till föregående års, i den meningen att vi menar att relationen mellan styrelsen och verksamhetsråden utgör en central punkt i Immanuelskyrkan som organisation. Kommittén menar att församlingen till sin karaktär kännetecknas av en demokratisk, öppen och tillåtande ordning, samtidigt som verksamhetens idé kan ses som sammanhållen och utgår från en gemensam uppfattning om församlingens roll i världen och samhället. Därav följer att verksamhetsrådets roll och funktion – liksom andra kommittéer och grupper – blir strategiskt viktig och måste ses i relation till styrelsens övergripande, långsiktiga och ekonomiska ansvar och prioriteringar.

Styrelsen

Vi kan inledningsvis konstatera att styrelsen fullgjort sitt arbete enligt god demokratisk ordning. Besluten är noga protokollförda, och styrelsen har följt upp de uppdrag man fått från årsmöte och församlingsmöten. Vidare har styrelsen initierat flera översyner av några av församlingens pågående verksamheter, vilket Verksamhetsgranskande kommittén välkomnar. Flera av styrelsens insatser kommenteras nedan.

Styrelsen har under året utarbetat en verksamhetsplan, som antogs av församlingsmötet den 26 november 2023. I denna beskrivs fyra s.k. *satsningsområden*, som enligt styrelsen behöver knytas starkare till församlingens kärnverksamhet. Dessa områden är:

- Diakoni, människor i utsatta livssituationer
- Barn och tonår, unga vuxna och familj
- Volontärer och ledarskap
- Ökad gemenskap mellan gudstjänstgrupperna

Dessa områden motsvarar enligt kommitténs uppfattning i hög utsträckning de *prioriterade områden* som under ett större antal år pekats ut som vägledande för församlingens utvecklingsarbete. Ett nyttillkommet satsningsområde är *Volontärer och ledarskap*, som avser att utveckla det frivilliga ledarskapet och/eller engagemanget inom olika delar i församlingen, såsom diakoni, gudstjänster, musik, barn- och ungdomsarbete et cetera. Inom detta område ska exempelvis ledarskapsutbildning genomföras och mentorsprogram utvecklas.

Verksamhetsgranskande kommittén välkomnar dessa initiativ, som vi menar måste bedrivas långsiktigt och i nära samarbete med berörda råd och kommittéer.

Utöver de uppräknade satsningsområdena nämner verksamhetsplanen även ett antal övriga utvecklingsområden, som alltså ska ses som angelägna för församlingens liv. De är

- Synlighet i samhället
- Musikverksamheten
- Personalfrågor och beslutsstruktur
- Stärkt kommunikation
- Gudstjänstutveckling i den svenskspråkiga verksamheten
- Jubileumsåret

Verksamhetsgranskande kommittén ser dessa områden som angelägna, om än något olika till sin karaktär. Här samsas frågor om verksamhetsutveckling och "innehållsfrågor" med planer för organisation, organisering och administration. Ett särskilt angeläget område, som kommittén ser det, är utveckling av en effektiv och transparent lednings- och beslutsstruktur. I en så pass komplex och mångfacetterad verksamhet som denna församling är det betydelsefullt att det finns en robust tillika begriplig struktur för styrning och ledning. Vi välkomnar därför initiativet att se över styrning och ledningsfunktioner. I sammanhanget kan det dock vara på sin plats att påpeka, i synnerhet mot bakgrund av ett förväntat ökat inslag av frivilligledare och volontärer, att personalens tjänstebeskrivningar borde ses över i samband med att en mer pregnant organisationsstruktur mejslas fram.

En fråga som kan resas är vilka kompetenser som ska ingå i styrelsen. Församlingen har under lång tid haft förmånen att ledas av en kompetent och engagerad styrelse, och valberedningen har alltid vinnlagt sig om att rekrytera kandidater med bred förenings- och ledarskapsvana. I synnerhet har rekryteringen av ekonomisk kompetens stått i förgrunden, vilket kommittén ser som angeläget. En kommentar som dock framkommit i våra intervjuer är huruvida styrelsearbetet skulle främjas om det också fanns en teologisk kompetens representerad. Även om teologiska frågor i huvudsak hanteras av anställda pastorer och diakoner, vill vi ändå, utan att lämna ett skarpt förslag, hänvisa frågan till valberedningen för vidare överväganden.

Verksamhetsråden

Redan vid förra årets granskning konstaterades av kommittén att samtliga råd sedan lång tid funnit sin roll, men att dessa roller varierar inbördes. Enkelt uttryckt kan sägas att rådets roll innebär att i samråd med ansvariga pastorer och andra anställda följa och utveckla verksamheten. Skillnader föreligger dock beträffande hur pass mycket verksamhetsrådet är involverat i den dagliga planeringen och verksamheten. De koreanska och engelskspråkiga råden följer och stödjer sina verksamheter relativt nära, medan det svenska verksamhetsrådet arbetar mera långsiktigt, på några års sikt, med att följa och utveckla verksamheten.

Verksamhetsgranskande kommittén kunde också förra året påpeka att formerna för samspelet mellan styrelsen och råden skulle kunna utvecklas. Därför välkomnar kommittén i år att styrelsen beslutat om och inrättat ett verksamhetsutskott i syfte att stärka kontakterna mellan råd och styrelse. Även om det konkreta arbetet inte ännu funnit sina former utgör detta utskott en god förutsättning för en tydligare samverkan mellan styrelsens strategiska arbete och rådets mer verksamhetsnära insatser. Vi ser det som angeläget att utskottet utvecklar dialogen mellan styrelsen och de olika verksamhetsråden. I det sammanhanget vill vi betona att bristande språkkunskaper i svenska ibland kan utgöra ett hinder för god samverkan mellan råden.

Ett led i en ökad samverkan mellan styrelse och råd kan enligt kommitténs mening också vara en ökad samverkan råden sinsemellan. Även fast dessa ansvarar för olika verksamhetsområden och dessutom verkar på lite olika sätt ser vi en styrka i att råden är bekanta med varandras förhållningssätt i olika frågor, såsom barn- och ungdomsarbete och utformning av gemensamma gudstjänster.

Verksamhetsråden har också goda förutsättningar att främja och stötta församlingens demokratiska struktur. En grundbult i denna struktur är det ideella engagemanget. Församlingen bärs upp av sina medlemmar. Därför är det angeläget att medlemmar vill och ges möjlighet att göra insatser som ledare, kommitté- eller styrelseledamöter eller på andra sätt. Här spelar råden en strategiskt viktig roll. Genom sitt sätt att arbeta och rekrytera ledamöter, och när så behövs utbilda dessa, kan verksamhetsråden bidra till att stärka och utveckla församlingens demokratiska struktur. Då råden dessutom äger god överblick över de verksamheter som bedrivs och förekommer, kan också råden få en relativt klar bild av rekrytering till olika grupper, ledar- och volontärbehov och vilka krav som ställs på olika verksamheter.

Diakonal verksamhet

Den diakonala verksamheten är en av församlingens grundbultar. Behoven är stora och ökande vad gäller diakonala insatser, såväl inom som utanför församlingen. Dessutom efterlyses i olika sammanhang nya former för de diakonala insatserna, allteftersom att behoven växer eller förändras. Vidare kan diskuteras hur den diakonala verksamheten kan och bör knytas till de olika språkgruppernas verksamhet. Kommittén vill i det sammanhanget poängtera att en ökad tillgång till diakonala insatser inom den engelskspråkiga gruppen efterlyses. Dessutom finns i de olika språkgrupperna olika former av volontärinsatser, som till en del kan spridas till andra gudstjänstgrupper.

Kommittén ser med tillfredsställelse, med anledning av ovan sagda, att styrelsen tillsatt en utredning av den framtida diakonala verksamheten, och ser med förväntan fram emot att församlingen får ta del av slutsatserna vid lämpligt tillfälle.

Barn, unga och unga vuxna

Församlingens arbete bland barn, unga och unga vuxna går som en röd tråd genom alla språkgruppers verksamhet. Samtidigt uttalas ibland en saknad av barns och ungas närvaro och deltagande i gudstjänsten, i synnerhet i den svenska. Inte minst inom detta område kan vi konstatera att en utgångspunkt för vidare arbete utgörs av den utredning om barn- och ungdomsarbetet som församlingsföreståndaren genomfört. I den framkommer tydligt ett stort engagemang från många ungdomar, och det är uppenbart att församlingen kan erbjuda intressanta och spännande verksamheter på olika sätt, vilka också kan öppna vägen till en utökad församlingsgemenskap. Förutsättningarna inom de olika språkgrupperna är dock sinsemellan något olika – den koreanska gruppen har inte många ungdomar i sin verksamhet just nu, och inom de svenska och engelskspråkiga grupperna finns olika uppfattningar om graden av "lättsamhet" eller andlig fördjupning som ledmotiv i verksamhetens utformning. Den gjorda utredningen erbjuder sammantaget ett flertal olika möjligheter till vidareutveckling av barn- och ungdomsverksamheten, och kommittén vill påminna om den goda intentionen att återaktivera equmeniaföreningen som ett sätt att värna församlingens demokratiska struktur.

Även om förutsättningarna är något olika språkgrupperna sinsemellan, vill vi ändå understryka behovet av ett sammanhållet barn- och ungdomsarbete så långt det framstår som möjligt och meningsfullt. Detta behöver inte betyda att allt ska likriktas eller inordnas i en stram form. Men vi vill poängtera att alla barn och ungdomar är hela församlingens angelägenhet. Detta ser vi som

angeläget och strategiskt viktigt ur ett framtidsperspektiv. Med hänsyn taget till församlingens demografiska struktur är det av stor vikt att ungdomar ges utrymme att utvecklas och känna sig hemma i församlingens verksamheter. Den mångfald av erfarenheter, förhållningssätt och uttrycksformer som församlingen representerar utgör en styrka när det framtida ungdomsarbetet utvecklas.

Kommittén vill sammanfattningsvis uttrycka sin uppskattning för de initiativ som tagits för att utveckla barn- och ungdomsarbetet, och ser med förväntan fram emot en presentation av hur den planerade ungdomsvåningen kommer att kunna användas.

Ledarskap och ökad volontärmedverkan

Det har redan sagts att församlingen bärs upp av sina medlemmar och deras engagemang. Immanuelskyrkans församling utgör inget undantag från denna regel. Ett stort antal volontärer besöker och befolkar kyrkan varje vecka i olika verksamheter och sammanhang. Samtidigt uttalas ibland en farhåga att en brist på volontärer och ledare verkar hämmande på verksamhetens och församlingens utveckling. Kommittén ser därför med glädje att styrelsen tagit initiativ till att utveckla sitt arbete med rekrytering och utbildning av ledare och volontärer. Mycket återstår innan dessa satsningar funnit sin form, men kommittén vill särskilt betona möjligheten att undersöka modeller för mentorsprogram och andra vägledande satsningar i syfte att rekrytera och stödja unga volontärer och ledare. Stödet till volontärer bör dessutom öka.

Ökad gemenskap mellan gudstjänstgrupperna

Ytterligare ett satsningsområde är, som tidigare nämnts, ökad gemenskap mellan gudstjänstgrupperna. Under året har ett flertal åtgärder vidtagits för att stärka gemenskapen. En utgångspunkt kan vara att än tydligare betona att alla pastorer är hela församlingens pastorer, även om tjänsten är dedikerad till en specifik verksamhet. Ytterligare en sådan är diskussionen om utformningen av de gemensamma språköverskridande gudstjänsterna. Hur skapa en gudstjänst som är inbjudande och inkluderande utan att samtidigt bli för lång och tungrodd? Här ser kommittén ett utvecklingsbehov, och bedömer att verksamhetsråden kan komma att spela en än viktigare roll i det gemensamma arbetet.

Musikverksamheten

Musikverksamheten utgör en stor och vital del av församlingens verksamhet. Vid årsmötet 2023 diskuterades en motion, som ledde till att styrelsen gavs i uppdrag att omorganisera denna i syfte att skapa en större samverkan mellan församlingens olika musikriktade verksamheter, och att skapa en övergripande musikkommitté med ansvar för hela församlingens musikverksamhet och därmed också musikskolan. En viktig aspekt i detta var motionärernas intention att se musikskolan inte som en avskild del i församlingen utan snarare som en väsentlig del av församlingens barn- och ungdomsarbete.

Under året har en utredning undersökt dessa frågor och lämnat förslag till styrelsen, som ligger i linje med motionärernas intentioner. Utifrån dessa förslag har styrelsen hanterat frågan och avser att tillskapa en gemensam musikkommitté vars ansvarsområde omfattar samtliga språkgrupper och musikskolan. Verksamhetsgranskande kommittén ser med tillfredsställelse att styrelsen hanterat frågan väl, och ser fram emot att kommitté också uppmärksammar förra årets verksamhetsgranskande kommitté, som uttalade en önskan om "en närmare samverkan och samordning av Musikskolans verksamhet som en del av Immanuelskyrkans totala församlingsverksamhet."

Sammanfattning

Avslutningsvis vill vi sammanfatta kommitténs kommentarer och förslag i dessa punkter, baserade på resonemanget anført ovan.

1. Styrelsen har identifierat och beslutat om fyra satsningsområden, där *volontärer och ledarskap* framstår som ett angeläget nytillkommet område. Enligt kommittén måste denna verksamhet inom samtliga satsningsområden bedrivas långsiktigt i samarbete med berörda råd och kommittéer.
2. Styrelsen bör tillse att personalens tjänstebeskrivningar ses över och uppdateras, där så behövs.
3. Styrelsens stora kompetens skulle kunna vidgas genom att kompletteras med teologisk kompetens.
4. Verksamhetsrådets samverkan med styrelsen bör stärkas och utvecklas. Vi välkomnar att styrelsen inrättat ett verksamhetsutskott.
5. Vi efterlyser, med anledning av en pågående utredning om den diakonala verksamheten, en diskussion om hur det diakonala arbetet kan och bör knytas till de olika språkgruppernas behov och verksamhet på lämpligt sätt.
6. Barn- och ungdomsarbetet bör utvecklas med den bärande tanken att alla barn och ungdomar är hela församlingens angelägenhet.
7. Vi konstaterar att styrelsen inlett ett arbete med rekrytering och utbildning av ledare och volontärer. Kommittén vill särskilt betona möjligheten att undersöka modeller för mentorsprogram och andra vägledande satsningar. Stödet till volontärer bör öka.
8. Strävan efter ökad gemenskap mellan gudstjänstgrupperna är långsiktig, och ska ses som en viktig del av församlingens inre arbete.
9. Kommittén välkomnar att en ny musikkommitté med ett gemensamt övergripande ansvar är på väg att tillsättas.

En verksamhetsgranskning riskerar att främst ta fasta på de svagare eller mer problematiska delarna av verksamheten och bortse från de mer stabila och framgångsrika. Därför vill vi till sist understryka att vi uppfattar att styrelsen gör ett gott jobb med höga ambitioner att utveckla och i vissa fall reformera verksamheten, och vi vill uttrycka vår uppskattning och tacksamhet till alla dem som på olika sätt bidrar till att göra Immanuelskyrkan till en levande och inkluderande församling, som slår vakt om såväl det rika historiska arv vi förvaltar som visar omsorg om alla de människor som finns i församlingen eller i dess grannskap.